



Nágoctsi Napló

Nágoctsi község negyedévente megjelenő közéleti lapja

2013. III. évfolyam - 2.szám - II. negyedév Ára: 100 Ft

Kétéves a Nágoctsi Napló

Az újság megjelenésére odafigyelő Olvasó biztosan felfigyelt a lap megjelenésének késésére. Legalábbis voltak erre vonatkozó észrevételek.

Megpróbáltam előkészíteni a júniusi megjelenését, de a munkáink ezt lehetetlenné tették. Elvállaltuk egy plébániához tartozó települések vidékfejlesztését, társadalomépítését egy német alapítvány megbízásából. Ezen belül júniusban egy gyermektábort is vezettem- azt gondoltam, esténként majd írom a lapot-, de aki már vezetett gyerektábort, az pontosan tudja, hogy ez szinte 24 órás jelenlétet igényel, tehát minden egyéb lehetetlen.

Nagyon örültünk egy tehetségprogramban való részvétel felajánlására, emiatt az ország keleti csücskén lévő Mádra utaztunk, megtekintve többek között az ország legidősebb és nagyon szépen rendbe hozott zsinagógáját. A híres Szepsy pincészetben már könyörgőre fogtam, hogy a művelt, kedves házigazda ne várja el tőlem, hogy az iskolában megtartandó előadásom előtt a sokadik ragyogó borát is megkóstoljam.

Reméljük, hogy folytatása lesz a Visegrádi 4-ek októberi konferenciája előkészítő munkáinak, mely június végén Nágoctson zajlott. Ennek keretében pravoszláv ortodox, zsidó, református, evangélikus ifjak – a katolikusok majd csatlakoznak - dolgoztak együtt a kastélyban. S a szervezés vezetőjével folytatjuk a munkát nyáron pár nap erejéig Lengyelországban, hisz fontos, hogy a Közép-Kelet régió gazdaságilag és társadalmilag is meg erősödjék.

Igy talán érthető, hogy az újság megjelenéséig várni kellett, ami több ember együttes munkájának köszönhető, a nyári szabadságok közepette nem is olyan egyszerű.

Ez év nyarán 2 éves lett a Nágoctsi Napló. E két év során az olvasói hűségesek maradtak, meghatározóan nágoctsi lakosok írták a cikkeket, nélkülük a megjelentetés elképzelhetetlen lett volna. Kezdetben nem egyszer jártam úgy, hogy a cikkek írása, gépelése közben egy-két dolog a konyhán odaégett- a férjem türelmes volt -, le kellett mondanom arról, hogy egyszerre két összeegyeztethetetlen tevékenységet folytassak.

Az informatikai szerkesztést először Mazzag Gergely látta el nagyon lelkiismeretesen, megdöbbentő türelemmel, ha ide-oda” elugrott” a kép, sokadszor is hozzáfogott mérnöki precizitással. Majd Kiss Gergő sietett segítségünkre, mondván ő tanult újságszerkesztést és van szerkesztő programja. Kiss Máté is mindig kedves segítőkészséggel együttműködött. Nem egyszer az ő önzetlen segítségük vagy valamelyik újságíró lelkes hozzáállása lendített át a kételyeim és sarkallt kitartásra. S persze Száler Robi az újságokat továbbító munkája is fontos szerepet kapott, s még lehetne sorolni a neveket, kinek miért jár köszönet. Számomra különösen megtisztelő volt, hogy többnyire idősebb emberek meséltek gazdag életútjukról, megfogalmazva olykor tanulságokat vagy az olvasóra bízva a továbbgondolást.

Azt gondolom, az országban egyedülálló, hogy 600 fő alatti településnek negyedévente megjelenő közéleti lapja van. Másutt- már ahol van- legalább 1000 fős – általában gazdag- település önkormányzat által biztosított, többnyire hírközlő lapja jelenik meg, sokszor a háttérben valamilyen

pályázati forrás áll.

A negyedéves megjelenés és a napló jelleg által korábbi események tudósítását is megjelentetjük.

A jelen szám létrejöttét nagyban segítette, hogy bár kérelemmel nem is mertem odafordulni- szinte ajándékként Boldizsár Imre és Tóthné Varga Felícia újságcikkeket adtak át, s talán nincs is olyan korábbi szám, amelyben Gilitsch Antalné régi emlékeket is felelevenítő, személyes hangvételű írása ne szerepelne.

Remélem, mindenki megőrzi írói szándékát, s talán még bővül is a kör.

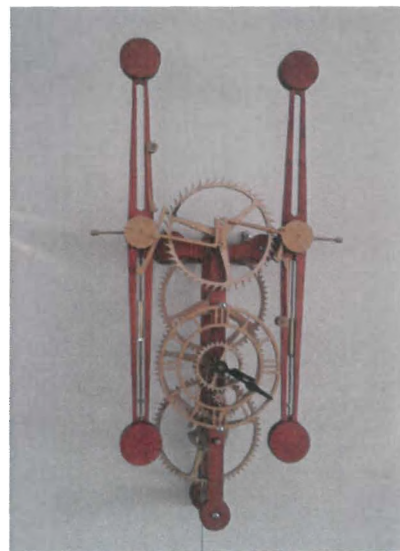
Kellemes nyarat, kellemes olvasást!

Zichy Éva

„A magyar nemzet nem elég gazdag ahhoz, hogy egyetlenegy komoly tehetséget is elkallódnai hagyjunk.”

Klebelsberg Kunó

Nagyapák öröksége avagy a tehetség születése



Kiss Máté családjában sok a kreatív, alkotó ember. Épp erről beszélgettünk, hogy mennyi ragyogó munka, művészeti alkotás született meg, s er-



ről nem is nagyon hallani, csak szűk körben ismertek, amikor Máté titokzatos mosollyal, szerényen megszólalt.

- Menj csak be az öregek otthonába, jobb kéz felől a falon van valami, amit én készítettem! -mondta alig látható büszkeséggel, én pedig rövid időn belül indultam felfedezni. Azonnal nem sikerült, mert először egy régi szép babagyűjtemény vonta magára a figyelmem. Kellemes vitrinben, izléses ruhákban álldogálva szemlélik az arra járókat. Az otthon lakói segítettek, hogy talán az óra lesz az, amit keresek. S valóban ott volt a tökéletes szerkezet, pontosan mérve az időt, egyenletes ingamozgással, fogaskerekek összehangoló táncával. Álltam csodálkozva, nem akarva hinni a szememnek. Ezt Máté készítette? Közelebb mentem, vizsgálgattam döbbenetben.

Majd visszasiettem lelkesen, gratulálva a fiatal mesternek. Pár héttel később leültünk egy hűvös, boltíves szobában, ahol Máté mesélni kezdett.

- Miket alkottál? Hogy született az ötlet? - hirtelen nem is tudtam honnan induljunk.

- Órából ez az 1 van, de nagyon régen érdekel a fával kapcsolatos dolog. A fa mint megmunkálható tárgy, eszköz, ez kiskorom óta érdekel. Korábban sok ördöglakatot csináltam nagyapával.

- Mi volt az első darab?

- Az első, amit csináltam, bodzapuska volt. 12 éves voltam ekkor. A fa közepét kifúrtam, kenderből gyúrtunk golyót. Párat lövöldöztünk, ha túl messzire repült, és nem találtuk, újat készítettünk. Sokat nyaraltam a nagyszüleimnél. Bodzasípot is csináltunk. Fémből is készítettünk tárgyakat. A nagyapám műszaki érzéke nagyon nagy volt, és hajtotta a kíváncsiság, hogy miből mit lehet építeni, kreálni.

Az órát régóta terveztem, csak nem tudtam honnan elindulni. Kerestem egy kiindulópontot, az internetes keresgélés közben külföldi tervrajzot találtam. Az órát meglepetés ajándéknak szántam a szüleimnek.

- Egy tervrajzot nem is olyan könnyű értelmezni. Mennyi időt vett igénybe az elkészítés?

- Mindig, amikor volt szabadidőm, ezzel foglalkoztam, egy hónap alatt elkészült.

- Mi volt a legnehezebb része?

- Összerakni nem volt nehéz, a behangolás volt nehéz. Ez egy nagyon érzékeny szerkezet, kettős ingája van, ettől volt nehéz, hogy pontosan működjön. Ez egy teljesen mechanikus óra, 3 kg-os súly tartja mozgásban a fogaskerekeket. Két naponta kell felhúzni.

- Hogy fogadták a szüleid?

- Nagyon meglepődtek, féltem, hogy kiderül, mivel sokan tudták, hogy készül. Kértem, hogy tartsák titokban és ezt sikerült is. A szüleim nem hitték, hogy ezt én készítettem.

A legnehezebb része az elindítás volt, hogy a sok fogaskerek, apró alkatrészek úgy összehangolódjanak, hogy sikeresen elinduljon.

- Miközben hallgatlak a Teremtés jut eszembe, hogy valamikor annak is el kellett indulnia...ahogy Madách írta: „A gép forog/ az alkotó pihen...”

- Ez végig bennem volt, ott volt előttem a sok alkatrész, és kíváncsian vártam, hogy ez a sok alkatrész életre keljen. Az elején sok kudarcot is megéltem, a határán voltam, hogy feladjam, mert kb.1 hétig kellett csiszolni a dolgokat, mindig elindult, 5-10 másodpercig ment és megállt. Nagyon feszült voltam, hogy kész van, minden tervszerű, és még sem indul. Nem értettem, mi a baj.

Rájöttem, hiába tökéletes minden, mivel a faanyag sem egyforma, hosszan csiszoltam a fogaskerekeket, hogy a lehető legkisebb mértékre csökkentsem a súrlódást.

Most is van, de nem olyan nagy mértékű, hogy megálljon. Mire minden fogat átcsiszoltam a fogaskereken, 3-4 napot igénybe vett. Közben a szemléletem is formálódott, ahogy az életet megélem.

- Általában türelmes vagy?

- Alapvetően türelmes vagyok, de kezdtem aggódni, hogy túl sok időt emészt föl, de végül mégis megérte. Nemcsak elkészült az óra, hanem új szemléletmódra tanított meg: a kitarásra, türelemre, precizításra. Szeretnék a jövőben hasonló szerkezeteket készíteni.

Úgy tudom, mindkét nagyszülőm ragyogó mesterember volt. Mit gondolsz, az ügyességed genetikailag kódozott?

Az egyik nagyapám víz-gázfűtés szerelő és festő volt, kétkezi munkához értett. Az a generáció, amelyikre mondhatjuk: mesteremberek. A másik nagyapa csillár - és tükörkészítő, bronzműves.

A szakmának értéke és minősége volt, és elismerték a kétkezi munkát.

Ha valaki építő jellegű munkát csinál, az szélesebb látókört ad, kinyitja a fantáziáját, felszabadítja a kreativitást, tapasztalatot, optimizmust ad. A mi családjunkban, ha valami elromlott, apa mindig azt mondta: Oldd meg, csináld meg! Csak a legvégső esetben dobtunk ki bármit.

Tudósítások eseményekről, rendezvényekről

Gyermeknap



A Koppány-völgyi Alapszolgáltatósi Központ az Önkormányzat anyagi támogatásával 2013. 06. 02-án immár 10. alkalommal rendezte meg a Gyermeknapot. Az elmúlt 10 évben ez volt az első alkalom, hogy nem gyermeknapon, hanem egy hét késéssel tudtuk csak megtartani a rendezvényt, mert az eső keresztül húzta a terveinket. Sajnos az utolsó 20 percet így is elmosta az eső, de ennek ellenére a rendezvény igen sikeres volt, s 58 gyermek vett részt rajta a legkisebektől a legnagyobbakig. Több szülő is kilátogatott, s láthatóan mindenki jól érezte magát. A Gyermeknapon a

részt vevők ügyességi versenyekben vehettek részt, s a jutalom minden esetben édesség volt. Aki szomjas volt üdítő itallal csillapíthatta a szomját.

Reméljük, hogy jövőre is megtartathatjuk a Gyermeknapot folytatva az eddigi hagyományt.

Ez úton szeretnék köszönetet mondani Kovács Saroltának, és Tóth Istvánnak, hogy segítettek a rendezvény lebonyolításában.

Tóthné Varga Felícia



Munka a Szent György-templom környékén

Hagyományainkhoz híven: készülődve a nágyocsi búcsúra, tisztelegni az elődök emlékének, megemlékezni a Föld Napjáról – hívtuk polgártársainkat a katolikus templom körüli munkavégzésre ápr. 20-án délelőttre.

A meghívókat Száler Róbertnek köszönhetjük. 12 fő hallotta meg a felhívást, melynek tartalmával egyetértését tettekben is kifejezte: Balogh Györgyné, Balogh Ildikó, Bíró Györgyné, Bohár János, Boldizsár Imréné, Boldizsár Imre, Csutorás Csabáné, Czigány László, Fulmer Istvánné, Paska Istvánné, Paska István, Visnyei János.

Munkájuk eredményeként szépült a felvezető lépcső és a templom környéke és belseje, fogytak a gyomok, felélénkültek a virágok. Ez az alkalom volt a 20., hogy közösségünk pártfogásba vette e több figyelmet is megérdemlő környezetet.

Reméljük, a jövőben még több szorgos kéz munkálkodik mindnyájonk öröme, meglegedésére, környezetünk szépülésére.

Boldizsár Imre

Nágyocsi Riviéra

A legutóbbi Triatlonnal egybekötött nágyocsi rendezvényről valószínű tartalmasabb cikket tudna írni az, aki a kezdetektől a végéig jelen volt.

A polgármester úr ötlete nyomán a Hősök tere a Triatlon napjára tengerparttá változott. Kék anyag borította az aszfaltot, medence került a partparti átjáróra, elkészült a Beach-bár. Mediterrán növények sokasága tette hangulatossá a teret. Mindez persze sok ember összehangolt munkájának köszönhető, akik a szervezésben elfáradt doktor urat a medencéje vizébe mártva frissítették fel, hogy a következő napra is legyen energiája.

A forгатókönyv szerint a szombat esti bulit követi a vasárnapi fellépések sora, melynek végén begördülnek az első versenyzők.

Fáklyák fényénél, a csillagos ég alatt táncolhatott kicsi és nagy, jobbnál jobb slágerek követték egymást. Ezt már Zsiga kutyánk se bírta, így egyértelművé tette, vegyem komolyan a felkérését, hátsó tappancsaira támaszkodva ő is kipróbálhatta a tánc örömeit. Éjfél és hajnali egy között ért véget a buli, másnap zenés ébresztővel indult a nap.

Az asztalokkal kirakott nézőter zsúfolásig megtelt. A Nágyocsi Nyugdíjasklub jókedvű asszonyai sütötték a finom lángost az egyre melegebbé váló sátor alatt. Erre a napra készített pólókat lehetett vásárolni, csinos fűszoknyás lányok, asszonyok igazították útba az érdeklődőket.

A színpadon egymást váltották 1,5 órán át az előadások. Tánckavalkád, elgyötört törpék, részeg matrózok, mindenféle hatások. A gyerekek is bekapcsolódtak a felnőttek előadás-sorába, s amennyi sör elfogyott, nem véletlen énekelték: „Baj van a részeg tengerésszel...”

En sajnos túl sokat nem lehettem jelen, mivel párhuzamosan ez időben zajlott nálunk a Visegrádi 4-ek őszi konferencia előkészítése különböző vallású fiatalok együttműködésével. Nagyon örültem a jelenlétüknek, nagyon tartalmas munka zajlott a kásátelyban, ugyanakkor megterhelő volt

számomra, hogy egyszerre próbáltam „2 vagy több lovon megülni”, pedig már az ősi magyar közmondás is bölcsen figyelmeztet, hogy ezt nem lehet.

Nem tudom, ki mondhatta, hogy nem kellene elbontani ezt a mediterrán környezetet, maradjon így! Táncoljunk, szórakozzunk együtt máskor is!

Meggondolandó a tanács, végül is mi zárja ki, hogy máskor is legyen ilyen vagy ehhez hasonló rendezvény?

Zichy Éva

Epizódok a Nágyocsi Faluszépítő Egyesület történetéből

Az 1995-ben megalakult egyesületünk működése során érdekes, az emberekre igen jellemző megjegyzések is születtek.

A katolikus plébánia épülete előtt álló, 1840-ből származó népi műemlék keresztet próbáltam javíttatni, festetgetni. Állok a létrán és arra elhaladva egyik tagtársunk az „Isten áldását” kérte rám tettemért. S néhány év elteltével ő volt az első, aki kijelentette a tagdíjat gyűjtő segítőknek: „Nem fizeti tovább a díjat (200 Ft/év), mert bizonyára sokan nem fizetnek.”

Az alapítást követően 60 fő körül alakult a támogató taglétszámunk. Az eltelt 18 esztendő során sajnos közülük sokan örökre távoztak. Kegyelettel és tisztelettel gondolunk rájuk. Érdekes módon a létszámunk a mai napig is 60 fő körüli. Igaz, sokan az idősök korosztályába tartoznak, melynek ellenére a jelképes tagdíjjal is ki szeretnék fejezni ahhoz a csoporthoz való tartozásukat, mely az egyesület nevében megjelenik.

2000-ben Milleniumi Évfordulóhoz kapcsolódóan pályázatokat írtak ki különböző szervezetek. Mi is pályáztunk, s növények vásárlására kaptunk is némi támogatást.

Ekkor született az elhatározás, hogy az Ó-temető 1860-ban felállított kőkeresztje környékén, az elhanyagolt, gazzal, bokrokkal benőtt területen alakítunk ki egy „Emlékhelyet”, mellyel az ott nyugvó embereknek is



emléket állítunk. A dolog valóra vált. Sokan segítettek, szép ünnepségen avattuk a helyet, melyről országos hírű Természetbúvár Alapítvány is tudomást szerzett, s Elismerő oklevéllel jutalmazta a nágo csi faluszépítőket a tettükért.

A monumentális kőkereszt emléket bennünket az 1856-ban a falunkat is sújtó kolerajárványra, melynek következményeként több százan haltak kegyetlen szenvedéssel. Döbbenetes látni a korabeli anyakönyvben az elhaltak felsorolását. Egész családok haltak ki. A kézzel írt bejegyzések írásmódja is változik, meghalt a feljegyző prédikátor is.

Elgondolkoztató, tanulságos dolgot árul el a kőkereszt közelében álló egyik síremlék felirata.

„Itt fekszik

Nemes Szűts László

Nágo csi Uradalmi Tisztartó kinek több esztendőknél forgása által tett hasznos szolgálataival

De kiváltképpen 1800 esztendőben 11 november

napján saját élete veszedelmével megbizonyított hívségét Tekintvén

Ezen szomorú oszlopot tétette Hálaadó szívének

jelülül Zichy Joseph cs. k. kamarás aransarkantyús vitéz”

A felirat tanúsága, hogy a földesúr hálás volt az ő alkalmazottjának. Sajnos a halál okát nem tudjuk, ennek feltárása még a kutatókra vár.

Neveleőotthonban élt gyerekekkel ültettünk falunk patakpartján az Ady – Dózsa utca között.

Odajött hozzánk „G” bácsi:”Ültetgetnek? Hát csak ültetgesenek, mert magukon kívül úgy sem ültet senki.”

Bízunk benne, hogy nem így lesz a jövőben.

Szándékom, hogy folytatom az epizódokat, ha az Isten is úgy akarja.

Tisztelettel: Boldizsár Imre

Talpon maradni küzdve, becsületesen

Nagyon kedves asszonyt ismerhettem meg Tölgyesi Lászlóné szemléjében, akivel évekkal ezelőtt ta-

lálkoztam először, amikor meghívott magához beszélgetni. Már akkor is érdekes történeteket mesélt nekem régi időkől, finom aprósütemény mellett. Akkor még nem volt meg ez az újság, fel sem merült, hogy egyszer interjú formájában is megjelenhet egy dolgos, sok örömet és fájdalmat magába foglaló életút. Az övé, ami egyszeri és megismételhetetlen, a történelem okozta máig be nem gyógyuló sebekkel.

Nágo cson születtem, ott ahol Gilitsch Antalné lakik, volt ott egy hosszú cselédház. A nagypapám a bárónál volt inas, és ezt a házat kapták. Öregapám 7 nyelven tudott beszélni, a báró, aki londoni nagykövet volt, mindig vitte magával. Ő csomagolt be neki, kiszolgálta. Több inas is volt: Nádor bácsi, az öreg Schwarcz. Az öreg Schwarcz a kastélyban élt, később a kommunizmusban a plébánián.

Édesanyám gyakran ment a kastélyba felszolgálni, főleg amikor sok vendég volt. Somssich Gyuri a báróné rokona nagyon szerelmes lett anyámba, gyűrűt is vett neki, el szeretne volna venni feleségül, de Gyuri családja nem engedte. Így kadétnak állt egy messzi hajóra, egy darabig még írt leveleket édesanyámnak...

Anyám magyar, apám sváb származású. A Schmidt nagyanyám ellenzte a házasságot, de mégis összekeltek, '40-ben születtem, febr. 29-én. Rohant apám a bába után, hogy elsejével írjanak, de már akkor beírtak az anyakönyvbe. Négy évenként van a születésnapom - mondja mosolyogva.

Édesapám elmaradt a háborúban... - meséli könnyes szemekkel. Szegény anyám mindig várta az apám, majd a szívével nagyon beteg lett, a plébános az utolsó kenetet is feladta. Sokáig gyászolta az anyám az apám, a jó Isten tudja hova lett. Eltűnt.

Itt jártam az elemi iskolában mind a 8 osztályt. Színdarabban is szerepeltem, Hortobágyi Péterné, Gizi néni a tanítónő tanított be bennünket, még a szomszédközségben is előadtuk, mentünk minden este próbálni. 15-16 éves voltam, legények is jöttek, ismerkedtünk. Amikor nagyobbak voltunk, mentünk röplabdázni, amíg láttuk a labdát, játszottunk. '54-ben fejeztem be a nyolcadikat, akkor épültek fel a Szabadság utcában a típusházak.

A borjú és a Cigány c. darabokban játszottam, ez utóbbiban menyasszony voltam. Gizi néni megöregedett, egyik-másik szereplő férjhez ment, és véget ért ez a dolog. Jöttek a népek nézni a darabot, tolongtak.

Jártam bálókba is. Leginkább a búcsúi bálba, amin fúvószenekar volt, ezenkívül a szüreti bálba. A farsangot szombaton kezdtük és hamvazó kedden hagytuk abba éjjel, ekkor kezdődött a böjt, az asszonyok reggel vitték a tejeskannákat, amikor mi még a vilányoszlop alatt a jégen táncoltunk.

Az óvoda itt volt a szomszédban, anyukám ott főzött. Már 14 éves koromtól dolgoztam, az állami gazdaságba vittem a munkásoknak a vizet a forrásról és a kútról. Gyermekként németül tudtam, magyarul csak köszönni, most meg nem tudok egy szót se németül!

Amikor az oroszok bejöttek, nem volt szabad németül megszólalnom, mert azt hitték partizánok vagyunk, és a fegyvert azonnal ránk fogták. Amikor a hivatlan orosz vendégek bejöttek a házukba, anyám velem -3-4 éves voltam - és a karonülő öcsémmel beszaladt a belső szobába, ott meghúzódtunk csendben, ekkor az öcsém belemarkolt a függönybe, megrántotta, az oroszok észrevették, azt hitték, partizánok lapulnak odabent. Megijedtünk. De aztán öregapám elmagyarázta, hogy mi nem vagyunk partizánok, akkor a térdükre ültettek, hintáztattak minket, hisz nekik is voltak otthon gyerekeik.

1960-ban megépítettük édesanyámmal a házunkat, kölcsönt is vettünk fel, előtte lebontattuk a cselédházat. Ez évben kerültem ebbe a házba, akkor volt az esküvőm.



Az édesanyám öccse, Vili eleven kiskölyök volt. A báró szeretett ott üldögelni a teraszon, hát a gyerek kiabálta neki: Báró bácsi, ugorj ki! Egyszer amikor anyámék elmentek a tejért a báró tehenészetébe, a gyerek utánuk szökött. Ott állt egy szamaraskordé az istállók előtt -összel abba rakták a kastélyparkban a leveleket- a gyerek felmászott a kocsira hátulról, a szamar elindult, a gyerek megijedt, előre ment, le akart szállni, a kocsi átment rajta. A báró vitte kezelteni, de nem tudták teljesen meggyógyítani, beszédhibás lett. A báró szerette volna olyan otthonba vitetni, ahol tanítják öltöztetni, önállónak lenni, de az anyja nem engedte magától távol a gyereket. '62-ben indult a nevelőotthon, ott dolgoztam.



'65-ben született a fiam, akkor 20 hét volt a gyes, mikor visszamentem az anyósom vigyázott rá, bölcsibe nem tudtuk adni, mert mindig belázasodott. 1974-ben született a lányom Ádám, Éva napján, vele már 3 évig itthon voltam.



A háború után, mikor a svábokat üldözték, édesapám öccse a szüleivel elment és Ausztriában telepedtek le a határtól 40 km-re. Apám testvére szeretett volna bentebb menni a jobb megélhetés reményében, de azt mondta: „ De a Mutter nem gyűtt,

mert akkor érezte jól magát, ha a magyar kutyákat hallotta ugatni, nem mozdult tovább.” Ott építettek házat. A nagyanyám úgy gondolta, közel van a határhoz, lép egyet, otthon van.



A nehéz években, az új, kommunista rendszerben, egy ember segített rajtunk, Emil báró, aki a plébánián élt, miután elvették a kastélyt a családjuktól, talán a báró testvére volt. Ő adott az anyámnak mindig pénzt, hogy a szívgyógyszerét meg tudja venni, azt mondta „ a gyerekeknek szükségük van rád”.

Az anyámmal a falu közepén laktunk az apai nagyszülők hosszú parasztházában. Anyám valamikor a negyvenes évek végén elment a postára elküldeni egy levelet Ausztriába az apósának, anyósának. Ebből óriási baj lett. Jött egy férfi, az új rendszer híve, és azt mondta. Éjfélig kapunk időt, hogy kiköltözzünk a házból! Pál keresztapám jött a tehenes kocsival és vitt el minket öregapámékhoz. Soha nem kárpótoltak bennünket. A házba a falufelölös költözött be. Ma már ezt el se hiszik az emberek, hogy akkorig ilyen világ volt!

Zichy Éva

A falunap tervezett időpontja: augusztus 24. szombat

A következő lapszámba a cikkek leadási határideje augusztus 30.

Az utolsó kortanú

Horthy Istvánné Edelsheim Gyulai Ilona /1918-2013/

2013. április 18-án 95 éves korában elhunyt Horthy Istvánné Edelsheim-Gyulai Ilona, aki Horthy Miklós kormányzó menyeként fontos kortanúja, cselekvő részese volt egy vitatott korszaknak, amelyben az ő egykori szerepvállalása és háború utáni tevékenysége vitathatatlisan elismerést és tiszteletet érdemel.

Gróf Edelsheim-Gyulai Ilona Horthy István kormányzóhelyettes későbbi felesége 1918-ban született. Apja, gróf Edelsheim-Gyulai Lipót evangélikus főnemesi családból származott. A nagyapa dr. Edelsheim-Gyulai Lipót jogi doktor, akit a király 1882-ben bárói, majd 1906-ban grófi rangra emelt. Aktívan közreműködött a főrendi ház, majd 1927-től a felsőház munkájában. Országos jelentőségű karitatív tevékenységet folytatott mint az Országos Gyermekvédelmi Liga megalapítója, a Vöröskereszt Egyesület egyik vezetője és több más szociális szervezet megeremtője, támogatója.

Felsőelefánttól a budai várig

A család a Felvidéken, a Nyitra vármegyei Felsőelefánton rendelkezett 5000 holdas birtokkal. A trianoni békeszerződés után Csehszlovákiában maradtak, így birtokaik nagy részét megőrizhették. Ilona harmadik leánygyermekként született.

1940. február 1-jén az operaházban díszestélyt rendeztek, ahol élőképbe-mutatóra került sor, amelyet bál követte. Ezen a rendezvényen ismerkedett meg Edelsheim-Gyulai Ilona későbbi férjével, vitéz nagybányai Horthy Istvánnal, a kormányzó idősebb fiával. Az első találkozást közös programok követték, majd a már 36 éves Horthy István gyors elhatározással megkérte a grófkisasszony kezét. A polgári esküvőre április 26-án került sor. Ezt április 27-én követte az egyházi szertartás.



A tradíciók szellemében lezajló, fényes esküvő után a fiatalok meglehetősen szokatlan módját választották a nászútnak: Horthy István maga vezetve repülőgéppel – Arado Ar 79-essel – a kiszámítható kényelem helyett a kalandot, az utazás izgalmát választva – utazták körül a Földközi-tenger partvidékét.

Az ifjú pár a királyi várba költözött. A szülők közelsége ellenére önálló életet éltek, külön háztartást vezettek.

A házaspárnak 1941. január 17-én fia született, aki a Horthy család több generációra visszamenő hagyományait követve – Szent István tiszteletére – az István nevet kapta.

A kormányzóhelyettes oldalán

A házasságot követően Horthy Istvánnéra – részben mint a MÁV elnökének feleségére, részben mint a kormányzói család tagjára – egyre több közéleti feladat hárult. Részt vett a kormányzó által rendezett különböző fogadásokon. Megjelent az államfő kíséretében szinte valamennyi fontos társadalmi eseményen. Közreműködött a kormányzó feleségének karitatív tevékenységében. Horthy Miklós kísérőjeként 1941. március 15-én jelen volt a cserkészek ünnepélyes zász-

lószentelésén. Férje oldalán megjelent az ungvári 5. gépkocsizó zászlóalj zászlóavatásán. Ott volt a kormányzó felesége kíséretében a frontról hazatérő hegyidandár katonáinak fogadásán a Vigadóban megrendezett karácsonyi segélyakció során.

Hamarosan önálló szerepkört is kapott. Bekapcsolódott a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségének munkájába, ahol a MÁV elnökének feleségéként a Vasúti Szakosztály vezetői feladatait látta el, majd a szervezet társelnökévé választották. Feladatokat vállalt a Vöröskereszt Egyesület munkájában is, gyűjtőakcióban vett részt a harcoló honvédek családtagjainak támogatására. A hivatalos kötelezettségek, a nyilvános szereplések és a közvélemény állandó érdeklődése teljesen új volt számára. A kezdeti lámpaláz legyőzése után viszonylag gyorsan alkalmazkodott ehhez a helyzethez. Elkötelezettsége, figyelme és közérthető, lényegre törő megnyilatkozásai révén személye, tevékenysége általános elismerést váltott ki.

„ Miklóspapával a Jugoszláviával kapcsolatos helyzetről beszélgetve láttam, az volt a meggyőződése, hogy ha Hitlernek elutasító választ ad, azt Magyarország megszállása követné. Ezt Teleki miniszterelnök is tudta. (...) Ki tudná utólag megmondani, mi lett volna, ha ennek az ultimátumnak ellenállunk? Mint történelmünk folyamán olyan sokszor most is világos volt, hogy a magyarság földrajzi helyzete igen kényes Európában – életben maradhat -e Magyarország a kommunizmus és a nácizmus között valahogyan, maradéktalan tisztességgel?

(Edelsheim-Gyulai Ilona: Becsület és kötelesség)

Horthy Istvánt az országgyűlés 1942. február 19-én kormányzóhelyettesessé választotta. Ezzel még hangsúlyosabbá váltak és tovább bővültek Horthy Istvánné közéleti feladatai. Férje pozíciójából következően minden testületi tagságáról, egyesületi pozíciójáról lemondott.

Vöröskeresztes misszió

1942-ben 3 hónapos ápolási tanfolyamot végzett a Vöröskereszt szerve-

zésében. A tanfolyam nem az előkelő társasági hölgyek időtöltését szolgálta, hanem komoly szakmai felkészülést nyújtó, a résztvevőktől fegyelmet és elkötelezett munkát követelő képzés volt, amelynek keretében a kórtermek felmosásától és az orvosi eszközök fertőtlenítésétől a sebkötözésig vagy az ambuláns beavatkozásoknál való asszisztálásig számos feladatot el kellett látni.

„ A viszontlátás öröme ellenére Pista hangulata nagyon borús, szinte kétsébeesett volt. Azt a meggyőződését, hogy ez vesztes háború, itteni élményei csak még inkább megerősítették. Sokat tépelődött azon, miként lehetne Magyarországot megmenteni, ahogyan mondta” a két ellenség közötti helyzetből”. Elhatározta: hazatérése után erről behatóan tanácskozik majd apjával. (...) Világosan látta, nem tud már itthon az ország helyzetén változtatni. Ezért úgy döntött, hogy hazatérése után a legrövidebb időn belül kirepül Angliába vagy az Egyesült Államokba – ahol szükség volna valakire, aki a tényekről határozottan tudná tájékoztatni a szövetségeseiket- és megpróbálna ott valamit tenni hazája érdekében.” (E.-Gy. I.: Becsület és kötelesség)



A kormányzóhelyettes 1942. július elején az 1. vadászrepülő-osztály pilótájaként kivonult a frontra. Felesége ideje döntő részét közéleti tevékenységnek és az ápolónői szolgálatnak

szentelte. Személyét, tevékenységét a média, a sajtó egyre nagyobb figyelemmel kísérte.. A nehezedő háborús viszonyok közepette alakja bizonyos értelemben példaként jelent meg a lapokban. Egyszerre testesítette meg a társadalmi pozíciójából fakadó kötelezettségeit lelkiismeretesen ellátó politikusfeleséget, a szociális érzékenységgel megáldott, a karitatív tevékenységben élen járó úriasszonyt, valamint a családi értékeket következetesen képviselő feleséget és anyát. Önállóságával, közvetlen magatartásával, sokoldalú érdeklődésével, sportszeretettel egyben az öntudatos, modern nő alakját is példázta.

1942 augusztusában önkéntes ápolónői szolgálatra jelentkezett a front-ra.

A szörnyű élmény

Felesége frontra érkezésének hírére Horthy István néhány nap eltávoztást kapott az egységtől, így találkozhattak Kijevben. A kormányzóhelyettes sötétben látta a fronton harcoló hadsereg és az egész ország kilátásait. Biztos volt benne, hogy Hitler elfogja veszíteni a háborút, és menthetetlenül magával rántja Magyarországot is. Úgy gondolta mindenképpen tenni kell valamit a közelgő katasztrófa elkerüléséért. Még a Nyugatra emigrálás és egy független magyar képviselő létrehozásának gondolata is megfordult a fejében. Ilona osztotta férje nézetét, és mindenben támogatta őt. Utóbb kiderült, hogy szállásukon, Ukrajna német katonai parancsnokának vilájában a beszélgetéseiket a német titkosszolgálat lehallgatta. A fronton uralkodó körülmények ismeretében Horthy Istvánné komolyan aggódott férje biztonságáért.

Miután a kormányzóhelyettes vizsgatért az egységéhez, Horthy Istvánné folytatta ápolónői tevékenységét. Augusztus 20-án délelőtt a kórházban értesült arról, hogy férje repülőbalesetet szenvedett és életét veszítette.

A Führer-affér

Hazautazása során a magyar és német illetékesek - tudtán kívül - igyekeztek megszervezni személyes találkozását a hadművelleti területen tartózkodó Adolf Hitlerrel. Úgy vélték

politikai szempontból fontos lenne, ha a Führer az első között fejezné ki részvétét az özvegynek az egész országot lesújtó tragikus veszteség miatt. Horthy Istvánné a Hitlerrel való személyes találkozó elől azonban határozottan elzárkózott, mert egyértelműen a németeket tartotta felelősnek általában az ország háborúba sodródásáért és konkrétan a férje haláláért is.

Menekülés a munkába

A kormányzóhelyettes halálát követően Horthy Istvánné közéleti tevékenysége tovább bővült. A Horthy család első számú reprezentánsának számított. A Magyarország elleni szövetséges légitámadások megindulása után ruhát gyűjtött és osztott a bombakárosultaknak. Számos nőhöz hasonlóan sálát, sapkát, érmelegítőt kötött a fronton harcoló honvédeknek, az ápolónői munkát sem hagyta abba.



„ A legfontosabb: azáltal, hogy a kormányzó a helyén maradt, a németek nem tudták céljaikat teljes mértékben elérni, jelenlétével és ellenállásával lehetetlenné tette a teljes átállást egy német vagy nyilas rendszerre. A német hadiipar szükségletének Magyarország 2 százalékát szállította, míg a cseh ipar 40%-kal járult hozzá a nácik háborús ipari teljesítményéhez. Benes, azzal, hogy otthagya Csehszlovákiát, és Hácha került az ország élére, az egész cseh erőt Németország rendelkezésére bocsátotta.(...) Sokan

azzal érveltek, hogy a kormányzó visszavonulásával, lemondásával maradandó jó pontot szerezhetett volna nekünk a békeszerződések megkötésékor. Most már tudjuk, hogy ez fikció (...).A kormányzó váltig abban reménykedett, hogy a szövetségesek nem fogják a Szovjetuniókat átengedni ezeket az országokat, de bebizonyosodott, hogy félelme a szovjet megszállástól teljesen indokolt volt.” (E.-Gy. I.: Becsület és kötelesség)

Olasz Lajos teljes cikke a Rubicon történelmi magazin 2013/5 -ös számában olvasható.

Európa legnagyobb kémbostránya

Nem szeretek helyi lapban politikáról írni. Ahogyan barátaim között is akadnak különböző beállítottságú – de tisztességes – emberek, úgy természetesen egy faluközösségben sem azonos az emberek véleménye. És ez így van jól! S természetesen az is fontos, hogy a tisztességtelenségről beszélni kell. (Persze óriási balhé lenne, ha egy „rendszer váltás” minden szennye egyszerre kerülne világosra).

A magyar kémbostrány, jelek szerint a III. évezred legjelentősebb európai kémügye után .James Bond és a 007 nyugdíjba mehetnek Galambos, Laborcz és Szilvásy története mentén.

Természetes, és nagyon helyes, hogy az ilyen ügyek nyilvánosságot alig kapnak. Nemzetbiztonsági kockázatot jelentene, ha a hasonló ügyek társadalmi és nemzetközi terepet kaphatnának.

De nem kevés adatunk azért mégis akad, hogy mindezt helyére rakjuk:

Bolgár személyazonossággal és útlevelel érkeztek orosz (miben is?) szakemberek a Ferihegy kisgépes termináljára, majd ellenőrzés nélkül áthozták azt az elektronikát, mellyel aztán a Nemzetbiztonsági Hivatal „tárt kapuján” keresztül besétáltak titkosszolgálatunk legmélyebb műhelyébe.

Én 8 évig voltam egy Alkalmazott Pszichológia Laboratórium vezetője. Tudom, hogy tesztekkel mennyi mindent meg lehet tudni egy emberről. „Poligráfunk” viszont nem volt, ami



nemcsak hazugságvizsgáló, de sokkal többet elárul. Még a „létező szocializmus”-ban is szerződésben rögzítve volt, hogy adatot egyetlen emberről sem adunk ki senkinek sem, csak véleményezünk!

Szilvász, Galabos, Laborcz a teljes magyar megvizsgált nemzetbiztonsági állományról készített és adott ki adatot egy olyan országnak, melynek birodalma, a Szovjetunió, 45 évig tartotta elnyomás és kizsákmányolás alatt Magyarországot.

Miért is írhatom le ezeket a sorokat egy helyi lapban?

Egyszerű! Ez a történet átlépi a pártpolitikát, minden alapvető politikai beállítottságot. Átlépi a nemzet minden alapvető érdekét! És nem hiszem, hogy egyetlen tisztességes magát baloldalinak valló személy ne háborodna fel.

Ellentétben Gyurcsánnyal, aki felháborodva fenyegette az ügyészt és bírót, minden európai alapértékkel szembemenve. Azaz közösséget vállalt Galabossal, Laborczal és persze Szilvászival, aki köztudottan több évtizede az egyik legközelebbi szövetségese.

Véletlen? Rakjuk mellé az egykori hírt, mely nagy zajt keltett a világban. Gyurcsány az Európai Unió „Nabucco” nevű gázvezetékeivel szemben Putyint (többször is) meglátogatva az oroszok „Déli Áramlat” vezetékszerkezere mellett foglalt állást, az EU óriási megdöbbenését és felháborodását kiváltva. Magyarul az egykori KISZ főtitkárhelyettes letette a garast – ismét az oroszok mellett.

És ha a BortsodChem Medgyes alatti történő – és titkos szabadalmat őrző – eladását nézzük az oroszok felé, s azt, hogy az elkótyavetyélt orosz államadósság szintén orosz kapcsolatban vált szinte foszlánnyá, ahelyett, hogy az oroszok által beígért! 4-es metro kulcsátadással 15 éve működne.

No látják! Erről van szó! – és pártpolitika mentesen.

- Hogyan lehet kiszolgáltatni egy – állítólag független - ország titkosszolgálatának adatait egy olyan félnek, mely 45 évig uralkodott feletünk, de akárkinek is.

- Hogyan lehet hirdetni a népet szolgáló baloldalt, miközben valaki

globális érdeket szolgál.

- Hol van az a baloldal, mely ezt a népet szolgálná! 1947-től sehól! Tessek elolvasni Faludy György „Pokolbéli víg napjaim” című könyvét.

Baloldali hívó barátainak szoktam mondani: Benneteket sokkal jobban árvertek, mint engem.

Én sohasem hittem a múlt rendszerben, Ti most értitek meg életek céljának értelmetlenségét.

Ajánlom e cikket mindazon tisztességes embernek, aki magyar és magyarként gondolkodik, függetlenül attól, miben hitt korábban.

Zichy László

Sík Sándor Az andocsi Máriához

Koldusboton, törött mankón

Jövünk búcsút jární,
Szűzmáriás magyaroknak
Kopott unokái.

Éjfél van a Duna táján.
Magyaroknak éjszakáján
Nincs más ki virasszon.

Baráttalan, testvértelen
Hozzád ver a veszedelem,
Boldogságos Asszony!

Megcsúfolták, megpöködték,
Ami bennünk szép volt,
Kilencefele hasogatták,

Ami rajtunk szép volt;
Tépett testünk megtaposták,
Ragadozók ragadozzák

Édes-kevesünket,
koporsónkat faragdálják.

-Eléd szórjuk, magyar árvák,
A mi keserűnket.

Idegenek megnevetik
Drága magyar szónkat,
Idegentől kéregetjük
Kenyerűnket, sónkat.

Magyar kezek szántogatnak,
Régi rögön új uraknak,
Néped hegye-völgyén.

Más arat, hol mi vetettünk:
Jövevények, szolgák lettünk
Úr-apáink földjén.

Boldogasszony, ezer évig
Édesanyánk voltál,
Eleink, ha hozzád sirtak,
Hozzánk hajoltál:

száz ostorral ostorozzon,

Csak az egyért Boldogasszony,

A jó Krisztust kérd meg:

Négy-víz parton, három-hegyen

Mindörökké magyar legyen

A máriás ének.

Sík Sándor 1889. január 20-án született Budapesten. Apja Sík Sándor ügyvéd, anyja Winternitz Flóra, akik zsidó vallásból még gyermekeik születése előtt katolikus hitre tértek. Apja korai halála után anyja nevelte négy kisebb testvérével együtt. A család Gödöllőn lakott, ott végezte az elemi iskolákat és onnan járt be a budapesti piarista gimnáziumba. Itt öt osztályt végzett, majd 14 éves korában, 1903-ban a piarista rendbe lépett. Egyetemi tanulmányait a budapesti egyetem bölcsészkarán magyar–latin szakos tanárjelölként végezte. 1910-ben a középiskolai tanári oklevélen kívül doktori diplomát is szerzett.

Piarista tanári működését az 1910/1911. iskolai évben Vácot kezdte meg, majd a közvetkező évtől a rend budapesti gimnáziumába kapott beosztást. Tanári, költői és irodalomtudósi munkája mellett 1912/1913-tól egyik alapítója és irányadója volt a magyar cserkészmozgalomnak.

1915-ben két hónapig tábort lelkészként szolgált Péterváradon. Budapesten 1929-ig tanított, amikor a szegedi egyetemen a II. sz. Magyar Irodalomtörténeti Tanszék nyilvános rendes tanára lett. 1943. május 2-án római katolikussá keresztelte Radnóti Miklóst a budapesti Szent István-bazilikában.

Budapestre újra csak 1945-ben költözött, mint az Országos Köznevelési Tanács ügyvezető alelnöke. 1947. október 1-jétől rendjének magyarországi tartományfőnöke lett. 1963-ban halt meg Budapesten.

Testvére Sík Endre külügyminiszter, történész, jogász, Afrika-kutató.

